

יְעֻקֵּב

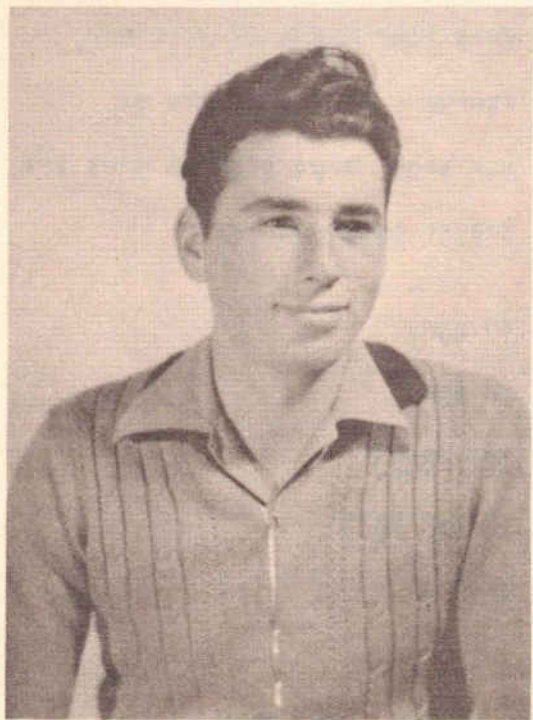

קבוץ השומר הצעיר - חצור כ"ב טבת תשי"ז

יעקב בר

כ"ב סבת חשי"ז
26 דצמבר 1956

ה' אדר תרצ"ב
12 פברואר 1932

אחי הצעיר

הנה תבִּלְוֶית, הראש המאיר,

הנה הלב השסוע.

הנה העיניים, ברקן הבהיר,

והמפצח הנה הפצויע.

זה אתה,

זה אתה,

אחי הצעיר!

זה אתה בעיני

כעוד חי.

זה אתה,

זה אתה,

אחי הנצרך!

זה אתה בעיני

כעוד חי.

לשוא יבשר העִדְרָה כי אינך עוד,

ונצחוקה - שבוי הרים שלא שב.

אני שומע, שומע ברור את קולך עוד

מפסלצל כענבל של זהב.

שלמה שנהרוד

יעקב בר נולד ב-12 בפברואר 1932 בפריס. בעודו בן שנתיים מתה אמו והאב החליט לעבור למקום אחר באלזס בו שהה עד התחלת המלחמה העולמית.

משנת 1941, יעקב ואחיו דוד, נמצאים אצל אכרים ועובדים בשדה; עבודת כפיים ממש. אביהם משתדל להקל עליהם במידת האפשר אבל במצב הקיים כשהגרמנים רודפים אחרי כל יהודי אינו יכול להתמסר להם במידה מספקת. ב-1944 נלקח האב על ידי הגרמנים ויעקב נשאר לבד עם אחיו.

אחרי צידדות ממקום למקום הם חוזרים לפריס, שם גומרים את לימודיהם היסודיים וכבר המציאות האכזרית מחיבת למצא מקור קיום, למרות שיעקב רצה מאד להמשיך בלימודים. יעקב הופך לשוליא אצל חיס.

עם התחלת מלחמת השחרור נכנס לתנועה ואופקים חדשים לגמרי נפתחים לפניו.

הוא משתתף באופן סדיר בכל הפעולות אבל אינו מתבלט במיוחד. ב-1931 יחד עם קבוצה קטנה של חברים הוא הולך להכשרת זס בדרום צרפת.

שם מתגלות אצלו באופן מיוחד כל התכונות החיוביות שמאפיינות אותו. הוא ממלא תפקידים רבים ומרכזיים בחברה.

בתוך תקופת ההכשרה באה העליה.

בדליה, בגרעין המצומצם שפוקדים אותו משברים על משברים, יעקב תמיד מוכן לתת ולהוסיף לתת לחברה ללא כל חשבון אישי.

בחצור ואחרי זה בצבא הוא ממשיך לשמור בפני כל חולשה ומקפיד על קיום עקרונות התנועה.

והנה חזרנו מהצבא. דומה ונפתחה תקופה חדשה שתהיה יפה יותר. יעקב נעשה למרכז פלחה, התמסר לתפקידו החדש באופן מלא.

אך פתאום הכל בגמר אין כל אפשרות להבין מה קרה. ואנחנו כולנו שואלים: יעקב למה עשית זאת?

דב א.

יעקב מדוע! מדוע יעקב אתה בן ה-25, מדוע, אינך עונה. יעקב לא יענה
לבו עוד.

היה זה ב-1948 בטרם נכנסתי לתנועה וכבר היית חבר בה. הוריי מתו וללא
הורים נשארת לבד עם דוד אחיך.

אצל דודך ודודתך מצאת דירה אך לא בית. בחפזים אחרי בית שחסר לך הגעת
לתנועתנו. בפגישות החברה בקן היית יושב לך שקט ומקשיב לדברי המדריכים, כמעט
לא היינו מרגישים בך אלולא הצחוק הבריא הבלתי מרוסן שהיה בא כחתימה על בדיחה
טובה שנאמרה. ספגת מרוח התנועה ונזונת ממנה. ובמהרה מופיע הפרי הראשון, לא
סבלת אי צדק ולא סבלת בצול. זכור לי באיזה מרץ נאבקת לבדך נגד אותו בעל בית
המלאכה אצלו עבדת. לא השלמת עם אותם תכסיסי רמאות שעל ידם הגביר את הנצול.
נאבקת ונצחת. מה רבה הייתה שמחתך עם בוא הנצחון. והגיע מועד ההכרעה : ההגשמה.
הצטרף ל"זס" חות הכשרתנו ושם חיש מהר התגלית לחברים כחבר אחראי מאד הנמצא בתוך
החברה ודואג לבעיותיה. בהית למזכיר. בתפקיד זה נשאת בדליה, בחצור ובצבא.
העובדות היו ברורות: הנך משתלט על תפקידך ובמצפון סהור ממלא אותו. בצבא היית
לחייל טוב, יצאת לקורס מקב"ים ובהצלחה סיימתהו.

חזרת הביתה ופה חכה לך תפקיד חדש שברור היה לכלנו שתוכל לו. רכזת את
הפלחה ובדאגת אב היית יוצא לשדה לראות אם נבטו הזרעים, אם צמאו הנבטים. נשלם
חזונך: מחייט בגולה נהית לפלח בארץ.

על כן יעקב, מדוע ו... ענה, הסתכל, יעקב, חברים לך נאספים ושואלים מדוע:
ואתה אינך עונה, שותק. נכון, לא היית מרבה לדבר על אודות עצמך...

בשעה שאני כותב שורות אלו, מטוס סילון מס במהירות בשמיים, אני מהרהר:
הנה האדם השתלם על העולם הוא מס במהירות הקול, יורד למעמקי כדור הארץ... אך
לא תמיד עצמו הוא מכיר.

אנו לא הבינונו אותך.

חברים, אסון גדול פקד את ביתנו.

חברי ההשלמה הבו נלכד את שורותינו...

יעקב, יקירנו: הנך בשאר שלם בלבבנו כאותו יעקב החברתי הידוע לנו.

אריה א.

היכרתיו רק שנים מעטות, גם במשך שנים אלה היה זמן מועט בבית. טרם גיוסו לצבא כבר רכש לו מקום נכבד בענף. עם שחרורו חזר לעבודתו בלי קשיים. בכל לבו התקשר לעבודה החקלאית במכונות. טיפל בהן באהבה ותוך שמירה קפדנית. מסרנו לידיו את הכלים החדשים וידענו כי נמסרו לידיים נאמנות, הוא היה גאה באמון שנתנו בו.

לפני חודשים מספר בחרנו בו לרכוז ענף הפלחה. יעקב הסס בקבלת התפקיד, אך עם כניסתו לתפקיד פעל בכל מרצו. יעקב חבט הרבה מעצמו וגם מאחרים. גישתו לבעיות היתה רצינית ותמיד היה מוכן ללמוד ולקבל עצה. הוא עמד לצאת לקורס להשלים את ידיעותיו.

לא רק בעבודה הכרתיו. טיילנו יחד בשבילי המולדת. פרקנו עול ונפגשנו ביתר אינטימיות, גם בהזדמנות זאת בלט השקט הפנימי ושיקול הדעת. היו אלה ימי חמסין וליבו חרד לשדות הזרועים ולגבטים הצעירים שהציצו.

והנה ברגע של חולשה, כבה את פתיל חייו. חיים אשר רק בראשית הדרך. ושואל גם אני מדוע...

שלמה ב.

החברים של י ע ק ב לא זעמו ולא התרעמו עליו. חבתם אליו לא בתערעה.
רגע של חולשה, אינו יכול למחוק עברו של אדם טוב וחזק להפליא.

כל החברים אשר הגיעו עם יעקב ארצה ואתו באחזו בצפורניהם בקבוץ, יודעים
שהחבר אשר נפרד מהם היה ידידם הנאמן.

אי אפשר לכעס על יעקב שכל כך אהב אותנו.

הכרנו את יעקב, כחבר צנוע מאוד. תמיד מתנגד שחבריו יעלוהו ויבליסוהו.
הוא היה דואג שלא לקפח את זולתו. לאחר שיעקב מלא תפקיד מזכיר הגרעין זמן
ממושך, דרש במפגיע שחבר אחר ימלא את מקומו, מפני שהוא רצה לאפשר לחברים אחרים
לגלות את תכונותיהם.

אך בכל זאת כשהגרעין היה שרוי בצרות היו שוב מוטרדים לו את המושכות,
ובקבלו אותן ברצון או שלא ברצון, היה באבק במסירות נפש רבה, עד שהיה מחלץ את
הגרעין מהקשיים.

היו לו מרבית התכונות של חבר תנועה מובהק, ותכונות אלו, הקנה לעצמו תוך
מאמצים עליונים. היה עליו להלחם נגד ההשפעה החזקה של שנות ילדות יהודית בגלות.
היה עליו להרפא מהפגיעות שנגרמו לו ע"י המלחמה וימי נעוריו שעברו עליו בחזרי
עבודה מזוהמים של חייסים.

למרות שאיפתו העזה ללמודים, לא ניתן ליעקב יותר מאשר להשלים את למודיו
בבית ספר יסודי.

כבר בגיל צעיר מאוד קופח יעקב. חוס אהבה נימל הימנו, הוריו בספר ע"י
הברבריות הנאצית. ונשאר לו רק אחיו, דוד, כדי לחמכו.

כשיעקב הכיר את התנועה וכשהוא שם את מבטחו בה, העביר קו מתחת שנות היסורים, כדי להתחיל תוך מרץ וכוח התמדה, דף חדש בחייו. הוא חתר בכל מאודו להיות חלוץ בארץ ישראל, להיות חבר השומר הצעיר מושלם.

יעקב היה אדם מן הסוג שאיננו מסתפק במועט, ואף פעם לא היה שלם עם המח-
שבה שיש גבול ליכולת.

אף על פי שקיבל על עצמו את ריכוז ענף הפלחה, הוא לא חשב שיש לו כבר מספיק ידיעות בחקלאות, ושאל להגיע להשכלה מקצועית רחבה ככל האפשר. בפגישות האחרונות היה מדבר, לא פעם, על ענין ההשתלמות המקצועית, כי שאלה זאת העסיקה אותו מאוד. אבל גם כאן לא היה לנו ספק שיצליח לא פחות מאשר עד כאן.

יעקב היה בר לבב, וספור מחשבות, הוא היה חבר תנועה וחבר מפלגה נאמן.

בזמן שרותנו בצבא, כשלפעמים היינו שרויים במצבים מסובכים והיה נראה שאין לנו ברירה אלא להפר קצת את עקרונות התנועה, היה מחפש ומגלה תמיד את הדרך כדי לצאת מהמבוך בלי להתנכר להתחייבויותינו המוסריות, כחברי השומר הצעיר.

הוא לא היה רגיל לסתור ביקורת בלתי אחראית בחוג מצומצם אלא היה מביא הצעות גבולות מאוד לדיונים בשיחות החברה. לא היינו שומעים מפיו מילים בלתי שקולות על חשבון זולתו, וכשהיתה לו סיבה לרגוז על מישהו הוא היה אומר לו זאת בפניו ותמיד תוך כדי הבלגה.

היה מתעניין, חוקר ומוציא מסקנות מעניות על כל הסובב אותו. כל דבר שהוא היה מקבל על עצמו היה מבצע תוך מסירות. ולאחר מעשה לא היה מרגיש שבזה כבר מלא את חובותיו כלפי החברה.

יעקב היה מסוגל למלא הרבה תפקידים חשובים, אף על פי כן הוא לא היה מזלזל בתפקידים הקטנים, והיה ממלאם באותה מידת האחריות.

כשהיה טועה, היה מודה חיש מהר בטעויותיו ומנסה לתקן.

הפעם טעה יעקב טעות שאין לה תקנה, אבל חבריו לא זעמו, ולא התרעמו עליו, וחיבתו אליו לא נתערעה, מפני שיעקב היה באמת אדם טוב וחזק להפליא.

- ואהבתו אליו חשרה בנו לעולם.

ג'ורא מ.

יומם ולילה, יומם ולילה הנך חותר בתוכך לפתרון החידה, אתה מחפש את
התשובה ואי אתה משיגה...

אותו חבר תמיר ויפה, שהשאיר בך תמיד הרגשה של שרשיות, של קשר אמיתי
לתנועה, לדרכה ועתידה, אותו יעקב שציפו לשובו מהצבא כדי שיוסיף לחיי החברה.
האם הוא - איבנו ???

על שום מה לא שרית עם הגורל, הן יכל יכלת לו בודאי - כי במבחנים קשים
ואדירים עמדת כבר לא אחת ?!!!

אדם - כל מלוא תבל הודו. אדם החי והיוצר, המתלבט ומתגבר, הנאבק, נופל
וקם - האם רשאי היה לגזור על עצמו את האלם ???

החיים תמיד מוצאים פתרונים. לא כן המות. הוא כורה תהומות חדשים ומע-
גלים מעגלים של יגון ועצב, של סבל ומכאוב מתחברים ומעמיקים. האם לא שעת שכך
יהיה הדבר ??

חיבה הוקרה ואהבה סבבוך. כל מבט שנפל עליך, לסף אותך באהדה אמהית,
חבריך לעבודה, חבריך לחברה וכל חבר קבוץ "סתם" רחש אותה חיבה לצעיר הרציני
והחבר הסוב.

למה לא אספת ניצוצות כה רבים של אהבה וחדוה להפכה למאור גדול במחשכי
לבטיך ??

ראה, החיים כה יפים. זריחות ושקיעות תחומים תחומים בחיינו. הדשאים
במים את שבת החורף, פרחי הבר מציצים ופורחים, העצים רוויי גשם, גדלים ומתעצמים...

וצחוק ילדים נשמע בחצר...

ראה, יעקב, איבנו יכולים להשלים עם האין.

נזכור אותך יפה ותמיר, חבר טוב ונאמן.

אך לא נוכל לסלוח...

שולמית

יעקב, חבר יקר לנו, עזבת אותנו ללא עת. קשה לדמות בנפשנו שאותו יעקב, אשר עוד תמול-שלוש ישב אתנו כדרכו צנוע ושקט, הלך ללא שוב.

עד כמה שזכרונותי אינם מטעים אותי, הרי "ינקלה", כפי שחבבנו לכנותו וכנאי זה היה בו משום חיבה מיוחדת, על כל תכונותיו החיוביות וסגולותיו המיוחדות, הפך במרוצת הימים לדמות מרכזית של ההשלמה ולא הגיע לידי כך על ידי התבל-סות מכוונת, אלא משום מעמדו הטבעי.

החל מהכשרת "זס" וכלות בשרותנו בצבא, דרך כל נדודי החברה בדליה וכאן בחצור, מלא על פי רב תפקיד מרכזי, הן כגזבר והן כמזכיר. מחשבותיו השקולות ודעתו הבהירה הטביעו חותמן על מעמדה הכללי של החברה ועל החלטות רבות שהחלטנו. עליהן היה עומד על דעתו עד כדי עקשנות, אך ידע להבחין בהצעה נבונה וצודקת ולקבלה ללא הסוסים.

בשטח החברתי, נתן להבליט בו, לדעתי, תכונה שאפינה אותו משך שנים רבות: כשרונו המיוחד להבין את זולתו, להבינו עד עומק סבך בעיותיו ולמצא את הגישה הנכונה כדי לעזור לו. חיש מהר הפך לכתובת חברתית. אזנו הקשבת ולבו הטוב, עזרו לא מעט לחברים רבים, לצאת ממצבים סבוכים ביותר, ולמצא שוב את מקומם בחיי החברה.

בשטח האדיאלוגי-פוליטי לא גילה בקיאות מיוחדת, אולם בחיי יום יום היה לו חוש אישי מפותח למדי לפרש כל מאורע ולעתים, להסבירו בצורה נכונה להפליא.

בשטח העבודה, נוכחו הכל לראות, באיזו מהירות מפתיעה, פלס לו דרך בחיים המשקיים בקבוץ. ואין זה פלא שהוא הראשון, אשר קבל על עצמו רכוז ענף חשוב כפלחה. גם בשטח זה היטיב לדעת להשקיע את מיטב מרצו להצלחת תפקידו.

והנה, לפתע, הכל תם. כל העושר שהיה סמוך בו, בין רגע, הלך לו ונעלם. מדוע ולמה?? רבים הם ששאלו את עצמם ונשארו ללא תשובה...

וכאן בשאלת השאלה: כחבר קבוץ, כחבר תנועה, כחבר מפלגה, ההיתה לו הזכות המוסרית לגזור על עצמו החלטה כה גורלית? האין בכוחה של תנועתנו ומסגרתה החברתית כדי להשיב לכל השאלות ולפתור את כל הבעיות?

יעקב חזן ציין זאת לפני זמן מה לאחר שאורי אילן קפח את חייו בכלא דמשק: "חיי בן אדם יותר מדי יקרים לנו כדי שגרשה לעצמנו להפקירם. כל הפתרונות סעו-נים בחיים ולא במות!"

דבריו הצודקים של חזן חיבים להדריך אותנו בעתיד.

אולם האמת המרה הנה לפנינו ולא תשיב לנו את חברנו יעקב...

יעקב! בוחה בשלום ובשלוה. כל חבריך מרכינים את ראשם על קברך הסרי ומלווים אותך בדרכך האחרונה.

דובקא

יעקב - ניתנו לי רק ארבע שנים קצרות כדי להכירך.

עוד לפני שלחצתי את יד הפועל המחוספסת שלך, כבר הכרתיך.

בערבים הארוכים של הכשרת זט, שמך הוזכר לעתים קרובות ע"י חבריך...

אחרים דיברו עליו, חברים אשר הכירוהו מזמן. וחברים אשר ליוו את צעדי הראשונים בחיינו החדשים.

ובכל זאת גם לי יש אלפי זכרונות אשר עולים וצפים בחוכי.

במשך הזמן המועט שהכרתיו היה לי לידוד. כבר בצעדינו הראשונים בקבוץ הוא ידע ללותנו נאמנה, לאפשר לנו לפעול בתקופה הקשה של ראשית ההקלטות.

כל אדם מדמה אי פעם בנפשו, את דמות ידידן האידיאלי. לעתים קרובות הוא אינו פוגש אותו, לי היה המזל המיוחד לפגשו, לפגוש את הידיד.

הידיד... מילה חלשה מדי בכדי להביע את אשר יעקב היה בשבילנו. יעקב היה בא בדרישות קיצוניות כלפי החברה. הוא רצה שכל אחד מאתנו יתמסר לפי מיטב יכולתו.

הוא ידע יותר מכל אחר, שלחברה יש זכות קיום במידה שכל חבר יראה עצמו כשותף מלא בה.

זמן רב, הוא היה במרכז החברה, לא רק ע"י התפקידים שקבל על עצמו כל פעם מחדש, אלא גם ובמיוחד, ע"י סגולותיו האנושיות הבעלות.

הוא רצה שכל אדם יהיה ללא דופי.

במשך ימי העבודה הארוכים, כששלט במרקטור שלו, או כאשר בשלווה איכרית

היה גוֹחַן לאדמה אשר בקש שתהיה שלו, היה חולם על עצוב אדם חדש, אדם חזק, אדם שידע להתעלות מעל הצרות הקטנות של יום יום. אדם שיאהב את החיים, את היופי.

הוא לא ידע רחמנות כלפי הסוטה, אולם עיניו, אשר תמיד חיפשו את האמת, ידעו לחדור לתוך תוכה של נפש האדם.

הוא היה בעל הבנה, ידו תמיד מושטת, מלא אהבה לזולת. הוא רצה לחיות עם חברים טובים חזקים ושלמים. לא ידע את הפשרה.

ואמנם, תנועה קלה, מילה אחת היו מאפשרים לו להבין את השמחה או את העצבות של כל אחד מאתנו.

הוא היה קרוץ מהחומר האנושי אשר אוהב את האדם.

יעקב - עזבתנו והשארת חלל ריק, מבוכה וצער.

אינני מבין. איננו מבינים.

ובכל זאת האדם אשר רצית, קיים. האדם אשר רצינו קיים.

נצטרך להפעיל שוב את הסרקסור, לפעל ביתר מרץ.

הצער והכאב הם נצחיים.

נמשיך לאהב את האדמה הזאת אשר חרשת. נמשיך לאהב, לחזק את חברתנו. נמשיך לאהב את האדם אשר עליו חלמת.

האמנם נכון כי יעקב הלך מאתנו? כעץ רענן וחסון-גזע אשר נגדע, טרם יצמיח פריו נעקר מאתנו. האם לא בזכה יותר, לראותו, מגיח לקראתנו על גבי הסרק-טור האהוב עליו בחיוכו התמים-בישני? קשה לתאר זאת, כי אירע הדבר כחסף וללא פשר ותכלית.

נעים-הליכות, עדין-נפש, תמים וישר - הלך התהלך בקרבנו זה שלש שנים ומעלה. מאז בואו אלינו מדליה עם ראשוני חברי ההשלמה, ראינו בו את התגלמות הטוב והיפה בחברה. אין תימה כי נשא בתפקידים אחראיים כמעט ללא הפסקה, כי אף חבריו הכירו בערכו. מסור ושקדן בכל אשר עשה - היה מעל לכל, כתובת מוסרית עבור חבריו - מצפון החברה. יעקב תבע מאחרים, אבל קודם כל מעצמו. למרות שידע לעמד על דעתו בשעת וכוח עם חבר, בעינים חברתיים לא היה נוקשה. ביושר הליכו-תיו, הסביע את חותמו על כל אשר הכירוהו -

גם בעבודה באו לבטוי קרי האופי הנעלים. ואף למצא ספוק בעבודתו.

אכן קוינו כי יצליח בתפקיד החדש אשר לא מזמן הוטל עליו.

בקר אחד לקתה דמותו האצילה - אותו יעקב אשר כה היטיב להבין לבפש זולתו היה כבד-פה בבטוי רחשי לבו הוא, ואף למקורביו נשאר עצור וסגור - ואולי משום כך?

יעקב בר - כשמך כן היית - גקי-כפיים ובר לבב.

ולעולם לא ידעת פשרה - ואולי משום כך?

על כן רב התמהוון ועמוק הכאב ללא נחם כי באורח זה הלכת מאתנו - יעקב, שלום עפרך.

רוחמה

רק 3 שנים הכרתי את יעקב. אך במשך 3 השנים הללו התקשרתי אליו מאוד. הערכתני אותו בשל אופיו החזק, למדתי ממנו בשטחי העבודה, החיים הקבוציים, ובעיקר אהבתי אותו כידיד.

התקשרתי עמו, אולם היה זה קשר חד-צדדי: תמיד בקשתי וקבלתי מיעקב וחושש אני כי מעולם לא נתתי לו...

מימי הראשונים בחצור ועד טיולנו האחרון, היה יעקב בשבילי ידיד, חבר, במלא מובן המילים הללו. ידיד אשר עזר לי בכל הזדמנות. הנני זוכר את המסע הראשון בבסיס-אמונים. הלכתי בקושי רב. יעקב צעד לצדי, נשא את תרמילי ועודד אותי. הנני זוכר את לילות השמירה בנח"ל. ישבנו על ערמת קש, ודברנו יותר נכון דברתי אני, ספרתי לו על המלחמה, על סבל ילד יהודי במלחמה, על השפעת הסבל הזה על החיים כולם. והוא הקשיב, והוא הבין כי הוא הכיר זאת בעצמו, ובגלל זה רק לו אפשר היה לדבר כך.

יעקב עזר לי. והייתי כה רגיל לעזרה הזו שהייתי פונה אליו באופן טבעי בעת משבר. אך לא היתה זאת עזרה הדדית. יעקב תמיד הקשיב אך מעולם לא דבר על עצמו. לפעמים רמז כי יש גם אחרים אשר סבלו, אשר סובלים, אך לא הייתי מעלה על דעתי שאותו יעקב המקשיב לדברי, המנחם אותי, נזקק אף הוא לפתח את סגור וסתום לבר.

מיכאל

בחרדים ונדהמים עומדים אנו מול העובדה הגמורה ולשוא מנסים להבין
ולהשלים.

ואכן, גדולה ועמוקה היא התרעומת...

וחזק ממנה הוא הכאב בלבד...

וגוברת על שניהם הרגשת אין-האונים והאפסות שבהרהורים אלה... שהרי אין
בהם כדי לשנות מאומה, אין בהם כדי להשיב את הנעשה. ואין בהם כדי להחזיר לנו
את יעקב.

יש בו, במעשהו, כדי לשמט את הקרקע מתחת לרגלים. אין כאן רק הצצה בתחום
הבלתי צפוי, יש הרגשה של עמידה על קרקע רופפת, מתמוטטת. מעין "אם בארזים נפלה
שלהבת..."

כי אכן היה הוא בעינינו ארז, ואף הקרובים לו ביותר לא פקפקו בכוחו לג-
בור על כוחות הרס אשר פעלו גם בו, ולעמד ברוחות הסער אשר פקדו גם אותו. ואכן,
סעינו... ואם בארזים נפלה שלהבת... לא! אין האימה בותנת להשלים את הפסוק!

איני פונה עוד אליו, כי איני יכולה לפנות אל האין הבלתי נתפס..
אני פונה אל עצמנו בתביעה להסתגל, להתנער מדרך הברייחה על צורותיה השונות!

כדי לכבד את חייו של יעקב יש לשלול את מותו!

ננסה לשכוח את מותו על מנת לזכור את חייו כפי שידענום.

יהודית ש.

יעקב נפרד מאתנו לעולמים, היתכן?

היתכן שחברנו זה, מחונן הכשרונות, חשב באמת, שכלו כל הקיצין, ושאין טעם לחיים? או שהיה קרבן לרגע של חולשה שלו יכול היה רק להתגבר עליו, היה מתחרט עליו חיש מהר.

תמונות רבות עוברות לפני עיני. הכשרה, דליה, חצור, נח"ל, בכל מקום, הצטיין במסירות להפליא, כאיש אוהב הצדק. הלך מאתנו לאחר שנים קשות בהן סכנות רבות ארבו לו כל רגע.

חיי אדם נראים יקרים פי כמה כשאינם כבר, כי אז אתה חש בתהום שנכרתה, שאוצר שכלה.

איך בשלים עם העובדה?

משה ק.

יעקב! אנו מכירים קצת אחד את רעהו, האם לא כן? במחנות ובטיולים של התנועה אשר בהם השתתפנו שנינו, היינו יושבים באותו האוהל. בחברתנו הייתה נוהג קצת בבישנות, זה נכון. ברור שבשבילך היה קשה לעקב אחרי שיחות מסוימות. ברור שלא פעם היה קשה שבבילך לתת לחברה מבחינה אינטלקטואלית. למודיך בצמצום נתנו, היות ומוקדם מאוד הכריחו אותך לאכול לחם בזיעת אפך.

ואחרי יום מפרך, דרוש רצון רב בכדי לבוא לקן. אולם למרות זאת נוכחותך בינינו היתה מורגשת ובולטת. אנו מכירים את שחוקך המיוחד לך, את תחושתך לצדק, את התמסרותך לתנועה. ראשון היית בכל המפעלים. יהיה זה מכירת העתון, פעילות בשביל הקק"ל או בשביל קרן השומר. מראש ידענו שהחבר אשר יעבור על כל השיאים יהיה יעקב. באיזה תענוג ובאיזו עקשנות, התרמת, בלויית בת שחוקך, את אחינו היהודי!

כן, על יד ה"אינטלקטואלים" הייתה הפרולטאר של שכונת הפועלים. חיש-מהר וביודעין הושתתה בינינו אהדה הדדית, אשר הביאתנו לפעמים להסתודדות על הרפתקאות וחירות הבעורים שלנו.

לא היית מדריך בתנועה, לא היית מבין את אלה אשר ה"יזם". המדעי והפילוסופי-פי שגור בפיהם. אבל הצפוי - התאמת. גלגול והתפתחות ה"שניידריונג" נעשה בחרות ההכשרה. במקום זה, ריכזת, לעתים בתנאים קשים, חיי החברה, תפקיד שבמשך הזמן קבלת שוב לא פעם ועלית ארצה.

תקופה של שנים מספר מפרידה בין שנינו. סוף סוף, שוב השגתיך. לא ידעתי שיהיה זה רק לשלושה חודשים בלבד.

אתה יודע, העבודה הראשונה של החבר החדש, תמיד מעיקה במקצת. יש להבין את שמחתו כשיועתי שעל ידך אצער את צעדי הראשונים. אהבתי את הדרכתך, כוח רצון שקט ובלתי נרתע עד גמרך את מלאכתך. תנועה בטוחה, מדויקת ושקולה. תבונה בעשיה, מאמץ שקול, וחוש ארגון. אהבה לאדם ולמכונה. כל זה היה כלול בך. באמונתך ללא

גבול ביכולתו של האדם ובחיים היוצרים.

פעם, בערב אחד, התחלנו לשוחח על דברים העומדים ברומם של החיים. אז אמרת: "הידוע אתה? יותר מדי חברים סובלים אצלנו." הבנתי היטב שגם אתה היית בין אלה, על אחת כמה וכמה כשהוספת אחר כך: "על אודותי אין לי רצון לספר לך." מאז בסיתי לפגושך. הזכורה לך הפגישה החמה בשעת סיום העבודה, תחת הקילוח המרענן את הגוף והמחיה בפשות, ושהיתה מסתיימת בהליכה לחדר האוכל? היינו משוחחים על שפתנו העברית, על בעיות הפלחה, על הכלכלה הקיבוצית. היית בתוך תוכם של העניינים. בערב הזה אמרת לי שגישתי לבעיות העבודה נכונה. דברים בעלי ערך כשהם באים מפוך.

והנה, פתאום, בשעת עלות השחר, גמרת אומר לנתק את סרט החיים. כל אשר האיש עמל, כל אשר פעל בעוצמה, כל אשר התעתד, הכל נקפא פתאום, מרוסק בכובדו של כאב קשה ונורא, של אי הבנה מענה.

יעקב - היית בשבילי לקח החיים ולקח הפעילות. בשבילי היית מאלה אשר אינם זקוקים כל כך ללמוד את התורה של מרקס ואת האדם החדש בספרים, כי מטבע בריאתך חיית את זה. בשבילי היית הדוגמה בעבודתי החינוכית. הידוע לך יעקב? לא פעם אמרתי לחברים שלי: "אצלנו יש חבר, יעקב, הוא היה כזה והיום הוא כך. אתם רואים! בדרך זאת יש לפעול, יש להאבק. החיים בחברה יכולים לעשות הרבה. אמונה בכוח האדם!"

יעקב! שמך ישמיע לעולם קול תרועה גאה של הסרקסור הכביר החלוצי.

אבל למה עשית זאת?

למה עשית לבו זאת?

אולם תנועת החיים תעבר תמיד את רגע החיים והתנועה הזאת תמצא תמיד את הפתרון.

משה דגן

צעד ים ראשון בדרך

לאחר שכתבתי כל כך הרבה מכתבים מההכשרה לישראל לא תארתי לעצמי שפעם גם
ההפך יגיע. וכשאני כותב את הכתבת של ההכשרה אני בזכר כמה חכיבו בקוצר רוח
להופעתו היום יומית של הדאר ומכתבים מהארץ היו רק לעתים רחוקות מאד.

עכשיו אני מבין למה אז הם לא כתבו יותר. כל המערבולת של החיים החדשים
כל הדברים שהיו מתרשמים מהם הם לא יכלו לתארם! הם חיו אותם.

* * *

בין הבעיות החמורות ביותר שאנחנו נתקלים בהם, נמצאת בעית הלשון. אנחנו
צריכים להשקיע מאמצים רבים כדי להתקדם בשטח הזה. בינתים כל שיחת חברה מתחילה
בעברית ונגמרת בלועזית.

* * *

אנחנו מכינים עתון פנימי שדורש מאתנו עמל רב שמו הוא "חיינו". הוא
לגמרי שונה מהעתון הקודם.

אבי מבין היטב שעזיבתו של יוסף היתה זו מכה רצינית מאד בשבילכם. זו היתה אכזבה גמורה בשביל אלה שראו אותו בהכשרה בהופעתו החיובית.

אנחנו ראינו את חולשותיו. אבל חשבנו שהוא יוכל להתגבר עליהם.

יוסף היה רוצה כשהגיע לקבוץ לפתוח ספר של מרקס ולראות את תוכנו מועבר לכל שטחי החיים. הוא לא הבין ולא רצה להבין שהקבוץ מגשים אידיאל שדורש מכל אחד התנדבות מלאה.

יוסף לא רצה להשלים עם עובדה זאת. והמקרה שלו אינו יחיד יש מקרים כאלה בקבוץ כמו בלי ספק גם בברית המועצות.

במכתבי האחרון אמרתי שבינתים אינני רואה בעין יפה את השלמתנו פה.
בעתיד, כמובן שהמצב יכול להשתנות. אבל כעת בשבילי זה לגמרי ברור, ולא ימצא
אף חבר המוכן להשלים קבוץ וותיק עם כל המסורת הקימת אצלו. בכל זאת אנחנו
נסכים רק במידה שלא תמצא מסגרת אחרת להתפתחות של הגרעין.

ע ל ה ג ר ע י ן

אנחנו מאד דואגים לעתידנו - נשקפת סכנת מה של ניתוק היחסים עם החברים
שנשארו בצרפת. לא תכננו שום תכנית, לא חשבנו על כל מפעל בלי לקחת בחשבון את
הגרעין בשלמותו.

אנחנו מאמינים בדרכנו. אחוזו ועתידו של גרעיננו הם עוד דרך ארוכה.
לפנינו עוד הרבה קשיים אבל אנחנו לא מפקפקים בתוצאות.

אנחנו גאים בחברינו אשר בצרפת, על עבודתם המסורה לתנועה, אנחנו גאים
להשתיך לגרעין הזה אשר הוא הראשון שתורם תרומה רצינית כזו לתנועה הצרפתית.

אנחנו למרות היותנו בארץ יודעים שגם לנו יש חלק ניכר בזה מפני שאנחנו
מסמלים באופן הממשי ביותר את חזון התנועה.